

Advies wetsvoorstel beperking recht op omgang/contact na partnerdoding

Dit document bevat de alternatieve tekst van het origineel. Dit document is bedoeld voor mensen met een visuele beperking, zoals slechtzienden en blinden.

Brief aan De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
mr. Mr. F. Teeven
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

datum: 13 februari 2015
e-mail: voorlichting@rechtspraak.nl
telefoonnummer: 06-46116548
uw kenmerk: 581813

Geachte heer Teeven,

Bij brief van 12 november 2014, met bovengenoemd kenmerk, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen over het conceptwetsvoorstel inzake de wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek in verband met het beperken van het recht op contact of omgang na partnerdoding ('het wetsvoorstel').

Het recht op contact/omgang van de ouder met zijn kind is een fundamenteel recht. Ook als de ene ouder de andere ouder heeft gedood, heeft deze ouder recht op contact/omgang met zijn kind. Het wetsvoorstel stelt voor dat in het geval van (vermoedelijke) partnerdoding de kinderrechter altijd oordeelt of contact/omgang in het belang van het kind is, op basis van een verzoekschrift van de Raad voor de kindbescherming. De Raad voor de kindbescherming zal zodra hij van de verdenking of veroordeling in kennis is gesteld een onderzoek instellen naar de wenselijkheid van een contact- of omgangsregeling van het kind met de ouder die wordt verdacht van of is veroordeeld voor het doden van de andere ouder. Op basis van dit onderzoek zal de Raad voor de kindbescherming een verzoek indienen tot vaststelling van een contact/omgangsregeling, waarbij de norm is 'geen contact/omgang, tenzij..'. Deze norm geldt ook als de ouder contact/omgang verzoekt bij de kinderrechter.

Na overleg met de gerechten adviseert de Raad u als volgt.¹

1. Algemeen

De Raad juicht het toe dat er in toenemende mate aandacht is voor de benarde situatie waarin kinderen komen te verkeren in het geval van partnerdoding. Het voorstel om de Raad voor de kindbescherming verplichtingen op te leggen tot het doen van onderzoek en het indienen van een verzoek tot vaststelling van een contact- of omgangsregeling bij de kinderrechter, heeft naar de mening van de Raad echter geen toegevoegde waarde op de huidige praktijk. De verplichte rechtsgang kan zelfs verstorend werken. Daarnaast is de Raad van mening dat het wetsvoorstel de (kinder)rechter onnodig beperkt in zijn taak om middels een juiste belangenafweging tot een oordeel te komen.

De Raad is van mening dat de instrumenten die de Raad voor de kindbescherming, de voogdijinstellingen, de gecertificeerde instellingen en de kinderrechter thans ter beschikking staan toereikend zijn om het door de wetgever beoogde doel te bereiken.

2. Verplichting tot het doen van onderzoek

In de huidige praktijk verzoekt de Raad voor de kindbescherming op basis van het zogenaamde 'Handelingsprotocol gezag, contact/omgang en hulp na partnerdoding' binnen 24 uur bij de kinderrechter om een voorlopige voogdij dan wel ondertoezichtstelling. De Raad is van mening dat deze praktijk voldoende waarborgen biedt om de kinderrechter de in het belang van het kind zijnde beslissingen te laten nemen.

De zitting waarop het verzoek om voorlopige voogdij/ ondertoezichtstelling wordt behandeld kan tevens worden gebruikt om het onderwerp van de contact- of omgangsregeling met de achterblijvende ouder te bespreken. In het onderzoek van de Raad voor de kindbescherming naar de noodzaak van een gezag beëindigende maatregel kan de vraag naar de wenselijkheid van een contact- of omgangsregeling worden meegenomen. Een aparte wettelijke verplichting tot het doen van onderzoek naar de wenselijkheid van een contact-of omgangsregeling is dan niet nodig.

3. Verplichte rechtsgang

Doel van het wetsvoorstel is, aldus de toelichting, het creëren van rust voor het kind. Kennelijk moet dit zo begrepen worden dat er in beginsel geen omgang plaatsvindt met de verdachte/veroordeelde. In de toelichting staat hier over: 'De huidige regeling is ontoereikend omdat het kind na een dergelijke ingrijpende gebeurtenis rust nodig heeft en geen speelbal mag worden van conflicten tussen de familie van het slachtoffer en anderen. Thans wordt deze rust niet altijd geboden en stuit een beslissing over wel of niet contact/omgang vaak op weerstand van nabestaanden. Daarom is het noodzakelijk om deze beslissing niet meer in handen te leggen van de (gezins)voogdijinstelling, maar dat de kinderrechter de zaak beoordeelt.'

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad voor de rechtspraak de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

De Raad vraagt zich af of met de voorgestelde wetswijziging die 'rustperiode' wordt bereikt. De wet verplicht een gang naar de rechter, wat juist onrust met zich brengt, terwijl de noodzaak tot de gang naar de rechter er niet altijd is. In de huidige praktijk gebeurt het immers nu ook dat er na partnerdoding op aangeven van de voogdijinstelling dan wel de gecertificeerde instelling het beleid wordt gevoerd dat er een periode geen omgang mag zijn, wat dan ook door betrokkene wordt gevolgd.

4. Belangenafweging door de rechter

a. Wenselijkheid van een contact- of omgangsregeling

Vermeden dient te worden, aldus de toelichting, dat kinderen in een hevig krachtenspel terechtkomen tussen de familie van het slachtoffer, de familie van de dader en de dader zelf. De wetgever vindt het belangrijk dat de beslissing over de wenselijkheid van een contact- of omgangsregeling uit de handen van de Raad voor de kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen wordt genomen en in plaats daarvan exclusief in de handen van de kinderrechter wordt gelegd. Tegen deze achtergrond mag dan wel worden verwacht dat de wetgever de kinderrechter ook daadwerkelijk in de gelegenheid stelt maatwerk te leveren. Door echter het uitgangspunt, contact of omgang wordt ontzegd, tenzij.., reeds in de wet vast te leggen wordt de kinderrechter de mogelijkheid tot het leveren van maatwerk ontnomen. De gevallen die de wetgever wenst te regelen zijn op jaarbasis zeer gering in aantal en zeer casuïstisch van aard. Dat vraagt om een passende en op de situatie toegesneden belangenafweging. Met het wettelijk uitgangspunt contact of omgang wordt ontzegd, tenzij.., loopt de wetgever de kinderrechter voor de voeten. Dit raakt immers de kern van de door de kinderrechter te maken belangenafweging.

Gelet op het voorgaande is de Raad er geen voorstander van dat als uitgangspunt in de wet wordt vastgelegd dat het contact of de omgang wordt ontzegd, tenzij contact of omgang in het belang van het kind is.

b. Duur van de ontzegging van de omgang

Het voorgestelde 'gebod' voor de rechter de duur van de ontzegging vast te stellen voor ten minste een periode van twee jaren raakt naar de mening van de Raad evenzeer aan de aan de rechter voorbehouden belangenafweging. Een noodzaak de rechter op voorhand te binden aan een minimale duur van de uit te spreken ontzegging is er niet. Voorts ontmoet de bepaling ook internationaalrechtelijke bedenkingen. De HR oordeelde op 27 februari 2009 (ECLI:NL:HR:2009:BG5045) dat elke afwijzing van een verzoek tot vaststelling van een omgangsregeling tussen ouder en kind tijdelijk van aard is, in die zin dat de ouder wiens verzoek is afgewezen zich in geval van wijziging van omstandigheden én in ieder geval na verloop van een jaar opnieuw tot de rechter kan wenden teneinde een omgangsregeling te doen vaststellen. Het is de vraag hoe het door de wetgever voorgestelde artikel 1:377a, lid 4, BW moet worden uitgelegd in het licht van de uitspraak van de Hoge Raad (daarbij voortbordurend op de beslissing van het EHRM in de zaak Nekvedavicius).

Volgens de toelichting moet een verzoek van de dodende ouder dat binnen de ontzeggingstermijn van twee jaar wordt ingediend niet-ontvankelijk worden verklaard. De Raad wijst erop dat bij een verplichte niet-ontvankelijkverklaring het recht op toegang tot de rechter zoals dat door artikel 6 EVRM wordt gewaarborgd, op enig moment

(bijvoorbeeld na een jaar) in het gedrang kan komen. Overigens zou, wil de wetgever bereiken wat hij beoogt, de wet en niet de toelichting moeten bepalen dat een binnen de termijn ingediend verzoek niet in behandeling wordt genomen, of zonder nadere behandeling niet-ontvankelijk wordt verklaard.

5. Werklast

De Raad verwacht geen substantiële gevolgen voor de werklast.

6. Tot slot

Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het Staatsblad.

Hoogachtend,

Mr. F.C. Bakker,
Voorzitter Raad voor de rechtspraak